

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

9 Ekim 2013 Çarşamba

DIŞIŞLERİ KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

9 Ekim 2013 Çarşamba

----0----

K O N U

Sayfa

KKTC Dışışleri Bakanı Özdil NAMİ'nin, Kıbrıs müzakereleri ve Kıbrıs sorununa ilişkin sunumu

1:12

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:12

Özdil NAMİ (KKTC Dışışleri Bakanı)		1:4, 4, 5:7, 10:12
Osman Taney KORUTÜRK	(İstanbul)	4, 9
Emrullah İŞLER	(Ankara)	4:5
Ali Rıza ALABOYUN	(Aksaray)	5
Mehmet Ali EDİBOĞLU	(Hatay)	7
İdris BAL	(Kütahya)	7
Rıfat SAİT	(İzmir)	7:8, 11
Afif DEMİRKIRAN	(Siirt)	8
Yıldırım Tuğrul TÜRKEŐ	(Ankara)	9
Ali Haydar ÖNER	(Isparta)	9:10

Açılma Saati: 10.39

Kapanma Saati: 12.41

BİRİNCİ OTURUM

09 Ekim 2013 Çarşamba

Açılma Saati: 11.32

BAŞKAN: Volkan BOZKIR (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Muhammed ÇETİN (İstanbul)

SÖZCÜ: Osman Aşkın BAK (İstanbul)

KÂTİP: Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin)

_____0_____

BAŞKAN – Toplantı yeter sayımız vardır.

Dışişleri Komisyonunun 24'üncü Yasama Dönemi Dördüncü Yasama Yılı 2'nci Toplantısını açıyorum.

Bugün, KKTC Dışişleri Bakanı, çok değerli dostum Sayın Özdil Nami bizim konduğumuz oluyor ve Dışişleri Komisyonunun yaz arası sonrasındaki ilk toplantısı olduğu için, sizi bu ilk toplantımızda ağırlamaktan da ayrıca bir memnuniyet duyuyoruz. Ayrıca, yeni atandığınız görevde size başarılarınızın devamını dilerken, sizin de Türkiye'ye yaptığınız ilk ziyaret olması hasebiyle bu vesileyle de bizi onurlandırmanızdan dolayı teşekkür ediyoruz, bütün şahsım ve Komisyon üyeleri adına.

Bugün, tabii, çok önemli bir aşamada olan Kıbrıs müzakereleri, Kıbrıs sorunu hakkında sizi dinlemekten -heyecanla bekliyoruz- büyük memnuniyet duyacağız.

Sayın Bakanım, hangi ölçüde basınımızın burada sizleri dinlemesini arzu ediyorsunuz, o kadar şey yapalım. İsterseniz, konuşmanızın ilk bölümünü sayın basın mensuplarımız dinlesinler sonra belki daha böyle biz bize bir ortamda devam edelim, uygun bulursanız.

Buyurun Sayın Bakanım.

KKTC DIŞİŞLERİ BAKANI ÖZDİL NAMİ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, komite üyeleri; nazik davetiniz için çok çok teşekkür ederim.

Dün başlayan resmî ziyaretim son derece başarılı bir şekilde devam ediyor. Sabahleyin Sayın Dışişleri Bakanı Davutoğlu ile de çok faydalı bir görüşme gerçekleştirdik.

Kıbrıs sorunu önemli bir aşamaya geldi. Uluslararası camia artık kapsamlı bir çözüme ulaşabilmesi için nihai bir çabadan söz etmeye başladı. Bizim hedefimiz de bu nihai çabanın önümüzdeki yılın ilk aylarında adada yeni bir kapsamlı çözüm planının ortaya çıkmasına ve bir referanduma gitmesiyle olumlu bir şekilde sonuçlanması yönündedir. Bütün çalışmalarımız bu yönde devam etmektedir. Bu çalışmalara sizler hep çok büyük destek verdiniz, olumlu katkılarda bulundunuz. Dünyada sesimizin duyulmasına çok çok büyük katkılar sağladınız. Dün olduğu gibi bunun gelecekte de böyle devam edeceğinden en ufak bir şüphem yok. Bugüne kadar verdiğiniz ve vermekte olduğunuz destek için içtenlikle teşekkür ederim.

Tekrar bu nazik davetiniz için de ayrıca teşekkürlerimi bir borç bilirim, sağ olun.

BAŞKAN – Sayın basın mensuplarına izin vererseniz teşekkür edelim. İyi günler diliyoruz arkadaşlar.

Sayın Bakanım, buyurun, sizi dinliyoruz.

KKTC DIŞİŞLERİ BAKANI ÖZDİL NAMİ – Öncelikle, bu yarım saatlik gecikme için içtenlikle özür diliyorum. Bizim kontrolümüzün dışında bazı nedenlerden dolayı programda biraz sarkma oldu.

BAŞKAN – Görüşmenin uzaması önemli şeylerin görüşüldüğünün de delaletidir umarım.

KKTC DIŞİŞLERİ BAKANI ÖZDİL NAMİ – Bunları hep bir arada şimdi zaten konuşma imkânını bulacağız.

Ben, böyle kısa bir konuşma hazırladım, daha çok soru-cevap şeklinde belki tartışmanın açılması daha uygun olur diye düşündüm. Zaten konumuz da gelinen son aşama. Dolayısıyla, burada sizlerle Kıbrıs konusunun geçmişiyle ilgili derin bir konuşma yapma ihtiyacında olduğumuzu düşünmüyorum.

Bir anekdotla başlamak istiyorum. Biliyorsunuz, iki hafta kadar önce New York'taydık Sayın Cumhurbaşkanımızla birlikte, BM Genel Kurulu nedeniyle. Orada Genel Sekreterle görüşmeden önce, Kıbrıs'ta önemli bir görevde bulunan bir BM yetkilisiyle bir araya geldim. Dedi ki bana: "Kıbrıs'tan döndükten sonra Genel Sekretere bir rapor yazdım. O raporun içeriğiyle ilgili biraz bir şeyler

paylaşabilirim seninle üzerinden zaman geçti. Onun bir kısmında şöyle demişim Genel sekretere: 'Kıbrıs'a gidip Kıbrıslılara sorarsanız Kıbrıs'ın geleceği nasıl olmalı?' diye. Bir Rum'a sorarsanız 'Kıbrıs'ın geleceği geçmiş gibi olmalı.' cevabını verir size. Bir Kıbrıslı Türk'e sorarsanız 'Kıbrıs'ın geleceği bugün gibi olmalı' diye cevap verir. Hâlbuki, Kıbrıslıların bilmesi gereken şey: Gelecek ne düne benzeyecek ne bugüne benzeyecek, kendi parametreleri çerçevesinde farklı bir gelecek oluşacak." Ben de kendisine "Kıbrıs Türk halkı o geleceğe hazır, o gelecek için "evet" oyu da kullandı, o cesarete de sahip. Ancak, muhataplarımız o cesareti gösteremedi ve dünya da maalesef bizim gösterdiğimiz cesareti hak ettiği miz şekilde ödüllendirmedi ve bununla ilgili sıkıntılar yaşıyoruz." dedim.

Gerçekten de durum böyledir. Genel Sekreterle yaptığımız görüşmede biz Genel Sekretere şunu söyledik: Mart 1964-Mart 2014, elli yıldır güvenlik konseyinin gündeminde bu Kıbrıs sorunu. Mart 1964'te alınan ilk karar, Birleşmiş Milletler Barış Gücü'nün adaya gönderilmesiyle ilgili karardı. Barış gücünün mandasına baktığınızda, adada normal koşullara dönmesini sağlamak için gönderilmişti. Yani, elli yıldır -hâlâ daha orada olduklarına göre- bu normal koşullara Kıbrıs'ta bir türlü dönülemedi, onun için bunu bitirmenin de zamanı geldi dedik.

Şimdi, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri cevaben şöyle bir şey söyledi, tabii uzunca bir konuşma yaptı ama öz itibarıyla biz ondan 2 tane cümleyi çok anlamlı bulduk, 2 ifadeyi: Birincisi; "Bir nihai çaba ortaya koyacağız, başarılı olup olmayacağını bilmiyoruz ama bir nihai çaba." "One final push" ifadesini kullandı. "Bu çabayı bir zaman çerçevesi içerisinde koyacağız." "Time frame manner" ifadesini kullandı. Bu ifadeler, daha sonra genel sekreter yardımcılarıyla yaptığımız toplantılarda da tekrar edildi, daha sonra Downer ile yaptığım görüşmelerde de tekrar edildi. Anlaşılan, BM'nin artık verdiği bir karar var ve bu kendini bu şekilde göstermeye başladı.

Şimdi, biliyorsunuz, bu elli yıldır devam ettiğini söylediğimiz müzakerelerin 40' ıncı yılında Annan Planı ortaya çıkmıştı ve geçmiş kırk yılda yapılan tüm müzakerelerde ortaya çıkan unsurları bir araya getirerek tüm dünyanın desteklediği kapsamlı bir çözüm planı ortaya çıkmıştı. Bizim "evet" oyumuza karşılık Rumların "hayır" oyu nedeniyle kapsamlı çözüme gidilemedi ancak o kapsamlı çözüm planı unutulmadı. Biz, 2008 yılında Sayın Hristofyas'la müzakerelere başladığımız gün şunu dedik Sayın Hristofyas'a: "Bu işi hızlı bitirmek için gel seninle Annan Planı'nı önümüze koyalım, sayfa sayfa üzerinden geçelim ve beğenmediğin noktaları bize işaret et ve onları nasıl değiştirebileceğimizi konuşalım." Şiddetle reddetmişti ve bize dedi ki: "Annan Planı değil bu masanın altında bu binanın içerisinde dahi değil, aklınızdan çıkarın." dedi. Emin misin, dedik? "Eminim." dedi. Peki dedik, güzel. Bir sonraki toplantıya öyle pozisyonlarla gittik ki Annan Planı'nda bize verilen hakların çok çok ötesinde. Hemen protesto etti "Annan Planı'nda bile böyle değildi." dedi. İyi, tamam o zaman Annan Planı temelinde müzakere başlayalım seninle, dedik ve o şekilde bir toplantı öncesinde şiddetle reddettiği Annan Planı aslında bizim müzakere zemini oldu.

O süreç, 2008'de başlayan o süreç 2010'a kadar devam etti ve Annan Planı'nda yazılanların da aslında ötesinde iki tarafın mutabakatıyla oluşturulan önemli yakınlaşmaların ortaya çıkmasını sağladı. Şöyle ki: Birçoğunuzun bilgisindedir, Kıbrıs konusunu Talat ile Hristofyas ekipleriyle birlikte 6 ana başlığa bölmüştü. Güç paylaşımı, yönetim, Avrupa Birliği, ekonomi, mülkiyet, toprak, güvenlik ve garantiler. Bunların ilk üçüyle ilgili yani güç paylaşımı yönetim, Avrupa Birliği ve ekonomiyle ilgili 33 tane yakınlaşma kağıdı ürettik. Geline nokta, 2010'un Ocak ayına geldiğimizde "Kıbrıs'ta yasama, yürütme, yargı federal bir Kıbrıs'ta nasıl kurgulanacak, tikanıklar nasıl aşılacak? Avrupa Birliğinin karar verme mekanizmalarına birleşik Kıbrıs nasıl müdahil olacak? Avrupa Birliği müktesebatı federal bir Kıbrıs'a nasıl dercedilecek? Federal hükümetin yetkileri nedir, kurucu devletlerin yetkileri nedir? Uluslararası temsiliyet nasıl olacak, anlaşmalar nasıl imzalanacak? Doğal kaynaklar nasıl paylaşılacak? Dolaylı vergileri kim toplayacak, doğrudan vergileri kim toplayacak?" gibi birçok konu, bu üç başlık altında aslında şekillendi ve önemli bir ölçüde önemli bir mutabakata götürüldü, sağlandı. Geriye üç tane konu kaldı: Mülkiyet, toprak, güvenlik ve garantiler. Mülkiyet konusunda geçmişte tarafların pozisyonları gündüzle gece gibi farklıydı. 1974'te bir savaş oldu güneydeki Türkler kuzeye geçti, kuzeydeki Rumlar güneye geçti, yerleşildi, yeni bir mülk rejimi oluştu. Dolayısıyla, artık, yapmamız gereken, konuya global bir yaklaşımla global takas ve tazminat yoluyla bu işi halletmemiz gerektiği şeklindeydi. Rumlar ise "Hayır, herkes malını iade alacak, ana kural budur." şeklinde bir tez takip etmekteydi. Gerek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin bilahare oluşturduğu içtihat gerekse müzakerelerdeki ilerlemeler her iki tarafı farklı bir noktaya getirdi ve mülkiyet sorununun takas, tazminat ve iade yollarının üçü birden kullanılarak hallolabileceği bir formül üzerinde anlaşıldı. Geriye kalan kısmı bu formüllerin detayıydı yani yüzde kaç takas, yüzde kaç iade, tazminat ödenecekse bunun miktarı nasıl hesaplanacak bunlarla ilgili detaylar ise henüz daha anlaşılmadı.

Toprak konusunda hiçbir tartışma yapılmadı fakat her iki taraf da kapsamlı bir çözümde ortaya çıkacak haritanın Annan Planı'nda referanduma sunulan haritadan çok daha farklı olmayacağı konusunun idraki içerisindeler. Bunun da sinyalleşmesini yaptılar.

Güvenlik ve garantiler ise “Rum tarafı her ne kadar da biz 1960 garanti sistemini asla kabul etmeyiz.” deseler bile müzakere masasında şunu net bir şekilde ifade ediyorlar: “1960 garanti anlaşmalarını ortadan kaldırma gücümüz olmadığını biliyoruz.” Egzersiz, 1960’da kurulan cumhuriyetin koşullarına göre oluşturulmuş bu garanti ve ittifak anlaşmaları. Acaba, iki bölge, iki toplumlu federal bir yapıya nasıl uyarlanır? Bunu ortaya çıkarma egzersizidir, şekline dönüştü. Tabii, bu konu sadece adadaki iki taraf arasında görüşülemeyecek bir konu çünkü Türkiye’nin, Yunanistan’ın ve İngiltere’nin de imzası var onun altında. Onun için, liderler dediler ki: “Tamam, diğer konuları halledebilirsek eğer, o hallettiğimiz noktada diğer garantör ülkelere deriz ki: ‘Tamam, biz artık garantiler konusunu konuşmaya hazırız, lütfen gelin çok taraflı bir konferans yapalım ve bu garantiler konusunu hep bir arada ele alalım.’” dediler. Dolayısıyla, garantiler konusu aslında bugünün konusu değil, garantiler konusu sürecin en sonunda ele alınabilecek bir konu. Keza, toprak konusu da. Diğer unsurlar netleşmeden haritayı konuşmak anlamsız. Liderler arasında varılan bir mutabakatla ve BM’nin desteklediği bir mutabakatla o da sürecin sonuna bırakılmış bir husus.

Bu çalışmalar yapılırken 23 Mayıs 2008 ve 1 Temmuz 2008’de iki tane önemli anlaşma yaptı her iki taraf. 23 Mayıs 2008’de ilk kez, Rum tarafı adada kurulacak federal çözümde bir Kıbrıs Türk Devleti ve bir Kıbrıs Rum Devleti’nin kurucu devlet olarak ve birbirine eşit statüde olacağını kabul etti, 23 Mayıs 2008’de. Bu bizim için son derece önemliydi. Turkish Cypriot constituent state, Greek Cypriot constituent state of equal status diye net bir şekilde 23 Mayıs Anlaşması’nın içerisine girdi. Ayrıca, şunu da kabul ettiler: Federal hükümet ve kurucu devletlerin arasında hiçbir hiyerarşi olmayacak yani federal hükümet istediği konuda karar alır ve bunu da kurucu devletlere bildirir ve kurucu devletler de bunu uygulamak zorundadır diye bir kurgu yok. Federal hükümet anayasada kendine verilen yetkilerde yetkili olacak. Orada belirtilmeyen diğer yetkiler de artık yetkiler dediğimiz yetkilerde de kurucu devletler tam hâkim olacak. Böyle bir anlayış da müzakere sürecinin içerisinde oluştu.

Şimdi, bütün bu müktesebat bize ileriye gidebilmek için ve sene sonuna kadar bu işi bitirebilmek için aslında çok iyi bir zemin teşkil ediyor. Bunun kullanılması lazım diyoruz biz Türk tarafı olarak. Ayrıca, bu hedefimizi destekleyen başka konular da şu anda devreye girdi. Birincisi: Doğal gaz konusu. Biliyorsunuz, adanın güney sahillerinde önemli miktarda doğal gaz bulundu. Bu doğal gazın bulunması bir kere, Kıbrıs için önemli bir ekonomik fayda getirecek. Diğer taraftan, İsrail’in de büyük ilgisini çekmiş durumda. Biliyorsunuz, onların da o bölgeye yakın doğal gaz rezervleri var, onlar daha ileri aşamalarda yani bunu çıkarma aşamalarında. Kıbrıs’ta ise henüz daha ön çalışmalar var ve bu doğal gazın İsrail-Kıbrıs-Türkiye-Avrupa hattında kullanılabilecek bir kaynak olduğu geldi ve gündeme oturdu. Dolayısıyla, bu yeni bir unsur olarak yani Kıbrıs’ta kapsamlı çözümü tetikleyebilecek, tarafları buna teşvik edecek, taraflardan öte uluslararası camianın da tekrar Kıbrıs konusuna bir daha bakmasını sağlayacak bir yeni unsur olarak önümüze çıktı.

Bir diğer unsur, Türkiye’deki seçim takvimiyle ilgili, kısmetse, yanlış bilmiyorsam Mart 2014’te yerel seçimler olacak, ağustosta Cumhurbaşkanlığı seçimi ve birahane 2015’te de genel seçim olacak. Tabii, Kıbrıs’ta bir federal çözüme ulaşılabileceğinde mutlaka bir miktar toprak tavizi verecek Türk tarafı. Diğer taraftan, Türk askerlerinin önemli bir kısmının Türkiye’ye dönmesi söz konusu olacak vesaire. Bunlar, tabii, yani bir seçim atmosferinde ele alınması zor konular, verilmesi zor kararlar. Onun için bu da çözüme hızlı gitmemizi tetikleyen bir unsur olarak geldi, gündemimize kondu.

Yani, özetle üç tane ana mesele var. Birincisi: Kapsamlı çözüme gidebilmemize yarayacak önemli bir müktesebat oluşmuş durumda.

İkincisi: Doğal gazın bulunması. Başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere dünya gözünü tekrar Kıbrıs konusuna odaklamış durumda ve bunun bu İsrail-Kıbrıs-Türkiye-AB hattında kullanılmasının getireceği faydalar bayağı bir gündem olmuş durumda.

Üçüncüsü: Türkiye’deki seçimlerden önce, o takvim başlamadan önce bir seçime gidilmesinin en akılcı yaklaşım olduğu da gündeme oturmuş bir durumda.

İşte, herhâlde bu nedenlerden de dolayı Genel Sekreter, BM Genel Sekreteri “one final push”, “time framed” ifadelerini kullanmaya başladı. Bunu destekleyen yeni bir gelişme, biliyorsunuz her iki dışişleri bakanının, Sayın Davutoğlu’nun ve muhatabının Ada’daki liderlerin temsilcilerine yaptığı davet oldu. Yani, bizim temsilcimiz Atina’ya gidecek, Rumların temsilcisi de Ankara’ya gelecek. Bunun içerikten daha çok sembolik bir önemi var, yoksa Rum temsilci buraya gelip de Türkiye’yle Kıbrıs konusunun detaylarını müzakere edecek değil, Türkiye zaten böyle bir fırsatı kendilerine tanımaz ama bazı noktalarda gelip de buradaki muhataplarının gözüne bakarak bazı soruları sormaları karşılıklı iyi niyetin gelişmesine, daha iyi bir noktaya taşınmasına fayda sağlar diye ümit ediyoruz. Aynı şekilde, bizim temsilcimizin de Atina’da benzer temaslarda bulunması.

Bizim ümidimiz tüm bu unsurların bir arada etkin bir şekilde kullanılarak elli yıldır devam eden bu meselenin artık tarihe gömülmesi ve Kıbrıs Adası'nın ilgili tüm ülkelere sıkıntı veren bir konu olmaktan çıkıp aslında tüm bu ülkelerin daha rahat bir iş birliği sağlayabileceği bir coğrafyaya dönüşmesi. Kıbrıs sorununa gelecek kapsamlı bir çözüm az önce bahsettiğim doğal gaz vesilesiyle oluşacak ilişkilerin de çok ötesinde aslında menfaatler sağlayacaktır bölgedeki tüm ülkelere ama başta tabii Kıbrıslılara. Biz de bunun bilinciyle çalışmalarımıza yılmadan devam ediyoruz.

Özetle durum bu aşamada Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, çok teşekkür ederiz. Her zamanki gibi gayet net bir şekilde kısa bir zaman içerisinde bizi aydınlattınız. Tabii, aynı zamanda da sorulara çanak tutan unsurlar var içinde. Sanıyorum onu da zaten arzu ettiğiniz için yaptınız.

KKTC DIŞİŞLERİ BAKANI ÖZDİL NAMI – Evet.

BAŞKAN – Ben müsaade ederseniz Komisyon üyelerimize sözü vereyim.

Önce Sayın Korutürk söz istedi.

Buyurun.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, önce KKTC Dışişleri Bakanı Sayın Özdil Nami'yi ben Bakan olduğundan bu yana ilk defa görüyorum, onun için tebrik etmek isterim. Kendisi çok iyi yetişmiş, son derece önemli görevlerde bulunmuş, Denktaş'tan başlayarak bütün cumhurbaşkanlarının danışmanlığını yapmış fevkalade kıymetli bir hem diplomat hem siyasetçidir.

KKTC DIŞİŞLERİ BAKANI ÖZDİL NAMI – Çok teşekkür ederim.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Kendisini bu kritik aşamada bu görevde görmüş olmaktan dolayı büyük memnuniyet duyuyorum, onu ifade etmek istiyorum.

KKTC DIŞİŞLERİ BAKANI ÖZDİL NAMI – Sağ olun.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Üç küçük sorum olacak.

KKTC DIŞİŞLERİ BAKANI ÖZDİL NAMI – Buyurun.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Çok açık bir şekilde güzel bir briefing verdi ve o güzel briefingten de ümit verici bir konumda olduğumuz sonucu çıkıyor.

Şimdi, benim sormak istediğim bir tanesi: Genel Sekreter nihai bir çabadan bahsetmiş, bu nihai bir çabanın altını çizerek “one final push” diye söylemiş. Bu nihai çabadan kasıt, nihai nedir? Yani, şimdiye kadar kendisinin de belirttiği gibi elli yıldır süren bir süreç içerisindeyiz. O elli yıl içerisinde bizim dâhil olduğumuz dönemlerde böyle pek çok ümit verici noktalara geldik, geri döndük, yani top kaleden döndü birçok defa. Kiprianu'nun masadan kalktığını genç bir diplomat olarak hatırlıyorum, imzalamak üzere oturduğu masadan kalktığını. Şimdi, bu dediği “final”ın anlamı nedir, “final” nedir? Olmazsa, bu sefer de bu bir yere gitmezse “final” den ne kastediyor, bir onu öğrenmek istiyorum.

İkincisi: Garanti ve ittifak anlaşmalarından bahsedildi ve bunlarla ilgili belki bir konferans yapılacağından bahsedildi. KKTC Hükûmetinin garantiler konusundaki beklentisi nedir? Böyle bir konferanstan sonra bu nasıl bir şekilde ortaya çıkabilecektir?

Üçüncü sorum: Bu konuda İngilizce “incentive” denilen fakat eski Türkçe’de “müşevvik” tabir edilen “teşvik edici unsur” olarak bu İsrail-Kıbrıs-Türkiye-AB gaz hattı güzel geliyor kulağa fakat Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile İsrail arasında zaten bir münhasır ekonomik bölge anlaşması yapıldı ve o münhasır ekonomik bölge anlaşması Türkiye’yi de, Kıbrıs Türk Hükûmetini de çok rahatsız etti, bu konuda birtakım adımlar atıldı. Bu bununla ne şekilde bağdaşacak, bir.

İkincisi: Şu anda Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetinin İsrail’le olan ilişkileri böyle bir müşevvikin işlerlik kazanmasına imkân verebilecek mi? O konularda Sayın Bakanın ilave bilgiler vermesini rica ediyorum.

Kendisini ve arkadaşlarını tekrar tebrik ediyorum, buraya geldikleri için de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, izin verirsiniz birkaç soruyu bir arada alalım yani üç soruyu mesela. Ondan sonra belki toptan cevap vermek istersiniz.

KKTC DIŞİŞLERİ BAKANI ÖZDİL NAMI – Elbette.

BAŞKAN – Sayın İşler, buyurun.

EMRULLAH İŞLER (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Öncelikle Sayın Bakana hoş geldiniz diyorum. Ben de görevinde başarılar diliyorum. Hakikaten aydınlatıcı bir briefing oldu.

Şimdi, geçtiğimiz yıl sizin selefiniz buraya geldiğinde o burada brifing vermişti. O zaman aklımızda kalan Rum tarafının kesinlikle bu mevcut durumun, statünün devam etmesi, statünün devam etmesi şeklinde bir görüş bildirmişti. Bugün sizi dinlediğimde işin doğrusu daha farklı bir yaklaşım ve nihai çözümden bahsettiniz.

Şimdi, bir-iki husus var, onun özellikle çizmek istiyorum altını: Birleşmiş Milletler Genel Sekreteriyle yapmış olduğumuz görüşmede iki cümle aklımızda veya altını çizdik. Birisi “nihai çaba” dediniz, ikincisini söylemediniz. İkinci bunun zamanlı olması, onu mu kastediyorsunuz?

KKTC DIŞİŞLERİ BAKANI ÖZDİL NAMİ – “Time framed.”

EMRULLAH İŞLER (Ankara) – Evet, o zaman onu kastediyorsunuz, tamam.

Bir de, bu konuşmanızda, işte, Annan Planı’na atıfta bulundunuz. Kıbrıs meselesine baktığımız zaman, bizim Türkiye olarak, yani masada belki koymuş olduğumuz ve masada kazandığımız bir husus olarak Annan Planı’nı tanımlayabilir miyiz? Çünkü bu konu biliyorsunuz çok tartışıldı ve şimdi siz de Rum tarafının “Annan Planı’nı zaten kesinlikle masada dahi görmek istemiyoruz, binanın içinde görmek istemiyoruz.” dediğini söylediniz ama daha sonra çıtayı yükselttiğinizde o Plan’a “Kabul edilebilir.” şeklinde ona atıfta bulunduğunu söylediniz. Annan Planı hakkındaki kendi kanaatinizi de bize bildirirseniz sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Alaboyun, buyurun.

ALİ RIZA ALABOYUN (Aksaray) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz. Yeni görevinizde başarılar diliyorum. Hakikaten çok zorlu, sorumluluk isteyen bir görev üstlendiniz, inşallah sizin döneminizde çözüme ulaşır diye umut ediyorum. Siz tam girerken ben arkadaşlara şaka yapıyordum. Dedim ki: “Kıbrıs 1571’de fethedildiği zaman Sarı Selim tarafından, II. Selim tarafından, 1572’de 1.500 aile gönderildi. Bunun 365’i de benim memleketim Aksaray’dan gittiler.” diye. Bizim Muhammet de Aksaray’ın göç teorisi diye bir teori üretti. O yüzden böyle geçmişten beri akrabalığımız da çıkar diye arkadaşlarla şakalaştık.

Şimdi, temel sorun: Tabii, Annan Planı’nda referanduma giderken Papadopoulos’un bir açıklaması oldu son gece. Dedi ki: “Ben devlet devraldım, cemaat devredemem.” Belki de bu Kıbrıs’taki Rum tarafının soruna bakış açısının düğüm noktası, belki de anahtar kelimesiydi.

Şimdi, burada iki kurucu devletli bir çözüme Kıbrıs Rum kesiminin halkı buna hazır mı? Çünkü sorun her ne kadar elli yıl da devam etse 1974’ten beri iki tarafta da yeni yetişen gençler arasında bir diyalog yok, karşılıklı gidip gelme yok, bir arada yaşama iradesi ve arzusu yok büyük ölçüde. Bunu sormak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Bakanım buyurun, isterseniz bu üç soruyu topladıktan sonra diğer 3 üyemizin sorularına geçeyim.

KKTC DIŞİŞLERİ BAKANI ÖZDİL NAMİ – Şimdi, bu “one final push”taki “final” ifadesinin ne anlama geldiğini tabii tanımlamıyorlar bize. Ben hatırlıyorum, Talat-Christofias müzakere süreci başlamadan önce Sayın Talat bir mektupla Genel Sekretere bunu sormuştu, hatta talep etmişti. Yani “Biz gene yapıcı davranırsak, yine bir referandum olursa ve biz ‘evet’ ve Rumlar ‘hayır’ derse o şartlarda statümüzün ne olacağını da bize sürecin başında bildirin.” demişti, bunu yazılı olarak talep etmişti. Buna hiçbir zaman Genel Sekreter cevap vermedi. Bu, “one final push” eğer başarısız olursa ne olacağını soruyoruz ama cevap alamıyoruz. “Şu anda olumluyu düşünmeniz gerekir.” diye diplomatik bir cevap veriyorlar bize ama özel konuşmalarımızda şunu anlıyoruz: Kosova örneğine atıfta bulunuyorlar ve diyorlar ki: “Kosova örneğinde müzakerelerle çözüm bulma çalışmalarını tüketmiştik. Dolayısıyla, bir grup ülke karar aldı ve Güvenlik Konseyi kararı olmadan tanınma devreye girdi ve bu şekilde yeni bir realite ortaya çıktı.” Şimdi Kıbrıs’la ilgili bire bir benzer bir şey tetiklenir mi, onu söylemek güç, durumlar farklı. Beğenelim ya da beğenmeyelim, kabul edelim ya da etmeyelim, Kıbrıs’ın tamamı Avrupa Birliği ülkesi olarak ilan edildi, Avrupa Birliği toprağı olarak ilan edildi. Bu noktadan sonra, orada, Güvenlik Konseyinin, özellikle daimi ülkelerinin orada iki ayrı devleti kabul etmeleri ne kadar gerçekçi bir yaklaşım olur, onu tabii siz benden daha iyi takdir edersiniz. Ama yani, BM iyi niyet misyonunun askıya alınmasından başlayarak bir dizi şey tetiklenebilir. BM Genel Sekreterinin iyi niyet misyonu 2004’ten sonra askıya alınmıştı ve 2007’ye kadar Downer seviyesinde bir özel temsilci atanmamıştı ve Downer’in atanabilmesi için her iki taraf BM Genel Sekreterine mektup yazıp “Biz kapsamlı çözüm için ciddiyiz, gel, daha fazla müdahil ol.” demişti. Dolayısıyla, en azından BM’nin bir kere geri çekildiğini, belki BM Barış Gücünün mandasının yenilenmediğini ve Ada’da yeni realitelerin zorlanmaya başladığını görebiliriz. Bu, perde gerisinden bazı, işte Amerika gibi, ülkelerin de göz kırpmasıyla

bize yakın ülkelerin, bizi tanıyan ülkelerin sayısının artmasına yol açabilir vesaire gibi unsurlar devreye girebilir. Tam kestiremiyoruz şu anda, onlar da bizim için tanımlamıyorlar bunu.

“Garanti ve ittifak anlaşmalarıyla ilgili KKTC Hükûmetinin tavrı nedir?” diye sordunuz. Burada çok nettir tavrımız. 1960 Garanti ve İttifak Anlaşmaları yürürlükte kalmaya devam edecektir, müdahale hakkı da dâhil olmak üzere. Annan Planı’nda bu konuya bir yaklaşım belirlenmişti, o da neydi: Garantiler yürürlükte olmaya devam edecek, yeni duruma uyarlancak, “mutatis, mutandis” diye Latince bir ifade kullanılmıştı. Biz o noktadayız. Neticede, 1960’taki gibi bir cumhuriyet yok; iki bölge, iki toplumlu federal bir yapıdan bahsedeceğiz. Annan Planı’nda örneğin garanti ve ittifak anlaşmaları kurucu devletlerin toprak bütünlüğünü de garanti edecek şekilde ayrı ayrı değiştirilecekti eğer kabul edilseydi. Bunun gibi yeni gerçeğe uyarlancak bir düzenleme bekliyoruz. Bu, Rumların, işte “münhasır ekonomik alan” ilan etmeleri ve buna bizim itirazlarımız bir vakıadır, bu vardır ama kapsamlı çözümde bunlar ortadan kalkacak çünkü o bölge Rumların değil, federal Kıbrıs’ın bölgesi olacak. Bizim de içinde yer alacağımız federal bir Kıbrıs elbette Türkiye’yle çok daha karşılıklı, dayatmacı değil kabul edilebilir bir şekilde bunları tekrar düzenleyecek. Bu, Türk-İsrail ilişkileri gerginken peki bunları düşünmek çok gerçekçi mi? Tabii, bu, birazcık, tavuk mu yumurtadan, yumurta mı tavuktan gibi de düşünülebilir. Umarız, böyle bir yakınlaşma, böyle bir imkânın gerçekçi projelere dönüşmesi diğer ilişkilerin de düzelmesine bir vesile olur, bir başlangıç olur diye düşünüyoruz. En azından Amerikalıların ve onlara sorduğumuzda “Neden Kıbrıs konusuna ilgi gösteriyorsunuz?” “Bu, az önce bahsettiğimiz konu bizi heyecanlandırıyor, bunun sunduğu potansiyel bizi heyecanlandırıyor.” şeklinde ifadeleri olduğunu da söyleyebilirim.

Şimdi, Selefim Sayın Bakan Özgürün’ün, şaşırmadım, yani öyle bir sunum yapmış olmasına. Çok gerçek dışı da değil yani Rum tarafından statükonun devamına yönelik ciddi bir tavır vardır. Konuşmamın başında BM yetkilisinin Kıbrıs’tan ayrıldıktan sonra verdiği raporu da söyledim. Yani, bir Rum’a sorarsanız “Geçmişteki gibi olması gerekir.” der. Var bu yani genlerine işlenmiş bir noktada. Ama orada -belki bunu da ifade etmem gerekirdi- yani çözüm yolunda bu iradeyi teşvik eden unsurlar arasında çok derin bir ekonomik kriz yaşanmaktadır şu anda, bütün bankaları iflas etmiş durumdadır, suni teneffüsle ayakta dururlar, memurlarının maaşlarını ödeyemeyecek durumdadırlar. Avrupa Birliği’nin, tam bir vali gibi orada, kendi gönderdikleri adamlar resmen Kıbrıs Cumhuriyeti’ni şu anda aslında idare etmektedir. Böyle çok derin bir krizden geçiyorlar ve bu ekonomik krizden en kısa yoldan kurtulmanın yolunun aslında Ada’nın birleşmesini sağlayıp Türkiye pazarına açılmak, limanlarını Türk gemilerine açabilmek, kendi gemilerinin Türk limanlarına yanaşmasını sağlamak, Türk iş adamlarının Kıbrıs’a yatırım yapmasını sağlamak, doğal gazı Türkiye’deki altyapıyı kullanarak Avrupa’ya satmak. Bunları artık ciddi ciddi konuşmaya da başladılar, bunu da bir tarafa not etmemiz gerekir.

Ha, Annan Planı’yla ilgili şahsi görüşüm: Ben Annan Planı’na “evet” oyu kullandım, “evet” oyu kullanmanın ötesinde, “evet” oyu çıkması için de aktif bir şekilde çalıştım çünkü ben gerçekten, 1993 yılından beri müzakerelerin bilfiil içinde olan biri olarak Annan Planı önümüze geldiğinde yıllardır elde etmeye çalıştığımız şeylerin o planın içerisinde olduğunu düşündüm. Ne yoktu o planın içerisinde? İki ayrı egemen devletin kabulü yoktu. Yani, 1998 yılında merhum liderimiz Sayın Denktaş Bey’in önerdiği konfederasyon önerisi yoktu ama federal bir çözüm vardı, desteklenmesi gerekiyordu. Ben hiç unutmuyorum, rahmetli Denktaş Bey’le o dönem konuşmalarımızdan bir tanesinde bana dedi ki: “Rumlar yaşatmaz böyle bir federasyonu Özdi, mutlaka gene bir oyunbozanlık yapacaklar. Onun için, egemenliğimize sarılalım, ayrı devletimize sarılalım.” Ben de kendisine şöyle bir cevap vermişim, demişim ki: “Sayın cumhurbaşkanım, olabilir ama o zaman o oyun bozulursa hiç olmazsa dünya gözünde eşit statüde iki kurucu devletin insanları olarak yerimizi alalım. Şu anda bir şekilde, onlar tanınmış devlet biz ise tanınmamış devlet durumundayız, bundan bir kurtulalım. Ha, gene bizimle çatışmaya girmeyi göze alacaklarsa o zaman o statüde çatışalım, o sorunu o zaman açarız.” Bu ve bunun gibi nedenlerden dolayı bence Annan Planı desteklememiz gereken bir plandı. Papadopoulos’un dediği doğrudur yani “Devlet aldım, cemaat mi vereceğim?” Rum halkının, az önce de söylediğim gibi, çözüme halkın hazırlanması lazım. Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin yaptığı çağrılara baktığınızda, en önde gelen çağrılardan da biri bu, “Halkınızı çözüme hazırlayın.” Yani bir halkın çözüme hazır olmaması çözümün geremediği anlamını taşıyor yani o, onların liderliğinin, siyasi partilerinin bir eksikliği. Bunu mutlaka gidermeleri lazım, halklarını mutlaka çözüme hazırlamaları lazım. Aksi takdirde, tabii, çözümden sonra da sıkıntılar çıkabilir. Bugün belki dünden daha hazırdırlar, geçmiş bazı hayallerinden sıyrılıyorlar. Mesela, buna çok somut bir örnek vererek bu soruya cevabımı neticelendireyim. Biz “Taşınmaz Mal Komisyonu” diye bir komisyon oluşturduk. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi mülkiyetle ilgili Türkiye aleyhine davaların sayısının muazzam derecede artmasından sonra Türkiye’ye şöyle bir talepte bulundu, dedi ki: “Bir iç hukuk yolu oluşturun Kuzey Kıbrıs’ta ve Rumlar Strazburg’a geleceklerine o iç hukuk yoluna gitsinler ve tüketsinler.” Ve biz bu iç hukuk yolunu oluşturduk ve geçmişte asla Kuzey’e gelip müracaat etmezler dedikimiz o Rumlar, geliyorlar ve şu anda çok büyük miktarda

Taşınmaz Mal Komisyonuna müracaat ediyorlar, tazminat alıyorlar; kısıtlı sayıda iade alıyorlar, biraz da takas yapıyorlar, yani mülkiyetle ilgili bizim tezlerimizin hayata geçmesini sağlıyorlar. Onun için bazı şeyler de değişiyor, bunu da kabul etmek lazım.

BAŞKAN – Taşınmaz Mal Komisyonu çok iyi bir hamle oldu. Herhâlde başımıza açılacak büyük bir felaketi önlediği gibi ayrıca da karşı hamle imkânı verdi.

Sayın Ediboğlu, buyurun.

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, hoş geldiniz Komisyonumuza. Yeni görevinizde de başarılar diliyorum.

Bildiğimiz gibi, Kıbrıs çevresinde başlatılan Amerikan-İsrail iş birliği ve doğal gaz arama, çıkarma faaliyetleri var. Hangi aşamada bu faaliyetler? Kıbrıs Hükûmeti olarak da bu konuya bakışınız nedir merak ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Bal, buyurun.

İDRİS BAL (Kütahya) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Değerli Bakanım, hoş geldiniz. Çalışmalarınızda başarılar diliyorum, kolaylıklar diliyorum. Tebrik ediyorum.

Öncelikle, medyaya yansıyan bazı bilgiler var. İsrail'in, Rum kesiminin ve Mısır'ın anlaşma yaptıkları, hidrokarbon kaynaklarıyla ilgili, araştırmasıyla ilgili anlaşmaları ve bundan sonra Türkiye'nin ve Türk tarafının ciddi sıkıntılar çekeceğini iddia eden bazı anlaşmalar var. Bu hususta bizi aydınlatırsanız sevinirim; bir.

İkincisi; farklı yorumlar yapılabilir ama Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin durumu, tanınması, tanınmaması tabii ki, birinci derecede Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin durumuyla, gücüyle, diplomatik çabasıyla alakalı olduğu kadar, en az o kadar da Türkiye'nin dünyadaki durumuyla alakalıdır. Tabiri caizse, Türkiye'nin dünyadaki ağırlığı ve itibarıyla doğru orantılıdır. Dolayısıyla, yıllardır sürüncemede kalan bu konu acaba hangi faktörlerden dolayı sürüncemede kalmıştır? Hani sizin kanaatiniz nedir? Mesela bir Avrupa Birliği'nin Rumları alırken herhangi bir şart ortaya koymadan, yani en azından şunu söylemeden, "Eğer siz Annan Planı'na 'Evet.' demezseniz sizi almam." demeden alması gibi faktörler herhâlde önemlidir diye düşünüyorum. Zira şöyle bir mantık var: Kendini güçlü hisseden taraf masaya oturmak istemiyor, pazarlık yapmak istemiyor, taviz vermek istemiyor ve bunun peşinden de herhâlde bir şekilde belirli kartlarla Rum kesimini masaya çekmek için –"korkutmak" tabiri diplomaside yoktur ama- teşvik etmek, yani "Bakınız, bu olmazsa biz şu şu kartları oynayabiliriz. Türkiye'yle birleşmeye gidebiliriz ya da başka türlü adımlar atabiliriz." gibi senaryolar tabii ki önemli. Yani şunu demek istiyorum: Kıbrıs Türkü'nün gelecek ya da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin gelecek senaryosu nedir? Hani bu olmazsa (A), olmazsa (B) senaryosu nedir? (C) senaryosu nedir? Çünkü gelecekte başarılı olmak için (A) olmazsa (B) senaryosunu iyi düşünmemiz gerekiyor. Bir de şöyle bir gerçek var: Geçmişte biz hep şöyle konuşurduk: "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki insanlar, vatandaşlar Güney'in cazibesine kapılıyor, gidiyor oradan pasaport alıyor, belli hizmetlerden yararlanmaya çalışıyor." Ama gelinen noktada bu cazibe azalmaya başladı, belki de belirli alanlarda bu cazibe yitirildi. Bu sorunun çözümüne ya da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin duruşuna etkisi ne olabilir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Sait, buyurun.

RİFAT SAİT (İzmir) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

Sayın Dışişleri Bakanım, hoş geldiniz. Size ve arkadaşlarınıza hoş geldiniz diyorum ve yeni görevinizde başarılar diliyorum.

Birkaç sorum olacak. Öncelikle, "Birleşmiş Milletler sonlandırmak istiyor, 'Final push.'" dediniz. Siz buna inanıyor musunuz bir kere, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti olarak bu konudaki beklentiniz ve onların samimiyeti konusunda? Çünkü elli yıllık bir problemten bahsediliyor. Biraz önce ilgili bir şey söylediniz "Bu konuda heyecanlanıyorlar, bunun devam etmesinde veya böyle bir problemten dolayı." dediniz. Bunun bir malzeme olarak kullanılması devam edebilir mi, bazılarını hâlâ heyecanlandırabilir mi?

İkinci olay biraz daha spesifik bir olay. Bana geçenlerde gelen bir mail ile... Hatta Sayın Dışişleri Bakanımıza da ben bunu ilettim- Suriye'de yaşayan Giritli Müslümanlar var. Bunlar Rumca konuşuyorlar ve bunların bir talebi vardı, yani baskı altında olduklarını ve orada Esad rejiminden dolayı da tehdit altında olduklarını söylediler. "Acaba böyle bir şey mümkün müdür, mesela Maraş bölgesine böyle bir grubun yerleştirilmesi?" dediler. Çünkü onlar da Giritli ve Rumca konuşuyorlar. İhtimal dâhilinde olabilir mi? Bunlar Türk, Müslüman.

Diğer sorum, Birleşmiş Milletler tarafından tanınmayan ülkeler var, işte, Kuzey Kıbrıs, Kosova -ben de Kosova'dan gelen bir ailenin oğlu olarak- diğer ülkeler; bunlar böyle bir grup oluşturabilirler mi? Mesela bir Bağılantısızlar grubu vardı. Birleşmiş Milletler tarafından tanınmayan ülkeler özel bir şeyde buluşabilir mi?

Yine, Kosova'dan söz açılmışken, biraz önce siz de bahsettiniz, Kosova konusu bazı yerlerde örnek gösteriliyor, örneğin bu Suriye'ye müdahale konusunda da Kosova'ya yapılan müdahaleyi Sayın Başbakanımız örnek göstermişti. Siz de biraz önce Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne Kosova konusunu örnek gösterdiniz. Yani sizin Kosova'yla çok önemli benzerlikleriniz var, bu yadsınamaz ama Kosova'yla ne kadar bir bağlantınız var? Görüşüyor musunuz, gidiyor musunuz? Mesela Kosova'yla bir millî maç yapılabilir mi, bunlardan bir tanesiydi.

Yine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Annan Planı'ndan söz ediliyor. Bosna'da bir Dayton Anlaşması var, Kosova'da Martti Ahtisaari'nin planları, hep böyle birileri bir isim takarak soruna bir çözüm getirmeye çalışmışlar ama bunlar çözüm yerine, sorunun sürekli olmasını, devam etmesini, istikrarlı olmasını sağlamış. Mesela Bosna'da Dayton çözüm için gelmiş ama aslında şu an çözümün en büyük engellerinden bir tanesi. Hep bunları mı konuşmamız lazım yani Annan'ı, Dayton'u, Martti Ahtisaari'yi mi?

Yine, son olarak da Kuzey Kıbrıs'ı son ziyaretimizde Dışişleri Komisyonu olarak, orada Bulgaristan'dan gelen göçmenlerin olduğu bir yer görmüştük. Gerek bu Bulgaristan'dan gelen göçmenler gerekse Türkiye'den sonradan gelen göçmenler, sonradan vatandaşlık alanlar, bunlarla ilgili bir sorundan bahsediliyordu onları kabul etmeme gibi, bunun için ne diyebilirsiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Bu arada Sayın Afif Demirkıran'a da hoş geldiniz diyorum, Karma Parlamento Komisyonu Eş Başkanı.

Galiba söz almak istemiş, onu da dinleyelim. Sonra Sayın Korutürk'e de söz vereceğim. Sonra, zaten Sayın Bakanımızın da buradan sonra bir mükellefiyeti var, saat 12.30 gibi toplantıyı bitirebilirsek sanırım öbür randevunuza yetişebileceksiniz.

Sayın Demirkıran, buyurun.

AFİF DEMİRKIRAN (Siirt) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz. Tebrik ediyorum.

Gerçi ben Avrupa Parlamentosu koridorlarında beraber mücadele etmekte olduğum bir dostumu –oradan en azından kaybettim ama Kıbrıs Türkü kazandı. Bundan eminim, inşallah sizinle beraber Kıbrıs'ta çok kısa bir zamanda bir çözüme ulaşılacaktır.

Benim bir iki tane sorum olacak, daha çok Avrupa Birliği, Avrupa Parlamentosu bağlamında. Malumunuz, orada bir mücadele verdik hep beraber Kıbrıslılar, Kıbrıs Türkü zayı olan haklarını en azından gözlemci statüsüyle elde edebilsin diye ve burada birçok kesimi inandırdık aslında ama son anda zannedersen sosyalist grubun içindeki bir muhalefet, özellikle Almanlar ve Yunanlıların muhalefetiyle maalesef gerçekleşemedi. En azından, proje bazında rapora giremedi ama özellikle Sosyalist Grup Başkanı Swoboda bunu Başkanlık Divanına taşıyacağını ifade etmişti ve oradaki gelişme nedir? Onunla ilgili bizi aydınlatırsanız memnun olurum; bir.

İkincisi; Anastasiadis Annan Planı'na "Evet." diyen bir lider. Dolayısıyla, seçildiği zaman, Güney'de seçildiğinde büyük bir beklenti ve ümit de oluştu birçok kesimde çözüm için gayret gösterecek diye, gerekli adımları atacak diye ancak burada bir de tereddüt vardı, onu destekleyen Komünist Partinin engellemesi, Kilisenin belki engellemesi nedeniyle acaba gerekli adımları atamıyor mu? İkinci bir engel de işte, ekonomik durum hep öne sürüldü. Dolayısıyla, gerçekten Anastasiadis'in bu konuda çözüm için bir irade koymak için en azından bir gayreti var mı yok mu bunu da merak ediyorum, bizlerle paylaşırsanız memnun olurum.

Bir başka husus; tabii, işte, 2004'te Annan Planı, ki arkadaşlarımız Annan Planı'nı devamlı gündeme getiriyor ama bence artık Annan Planı yoktur, yani masada yok ama sonuç itibarıyla, çok yoğun bir çalışmayla ortaya konmuş olan bir proje, bir çalışma ve dolayısıyla, bugün çözüm için mutlaka Birleşmiş Milletler oradan da istifade ederek müzakereleri sizlerle ve Güney'le yürütmeye gayret gösteriyordur. Ama Annan Planı'na Rumlar "hayır" dediğinde Avrupa Birliği Konseyi en azından Kıbrıs Türk'ünün "evet" demesine bir mukabele olarak izolasyonu kaldırmayı, ticaret tüzüğünü uygulamayı söz vermiş idi ama hiçbir zaman bu gerçekleşmedi ve bizler sizlerle birlikte Avrupa Parlamentosunda yapmış olduğumuz mücadelede... Çünkü Kıbrıs Rumları müzakere fasıllarının bir kısmının engellenmesini ve Avrupa Konseyinin müzakere fasıllarının bir kısmının bloke edilmesini Türkiye'nin Ankara Protokolü'nü uygulamamasına bağlıyorlar. Yani, efendim, Türk limanlarının ve havaalanlarının Kıbrıs bandıralı gemilere, uçaklara açık olmasını hep öne sürüyorlar. Bu olduğu takdirde çeşitli fasılların üzerindeki blokajların kaldırılacağını iddia ediyorlar. Biz de onlara karşı hep şunu söyledik: "Kaldırın izolasyonları, Ercan Havalimanı'na bir uçak insin, biz de anında limanlarımızı, havaalanlarımızı açalım." Dolayısıyla, böyle bir yaklaşımımız Kıbrıs Türk'ü tarafından ne kadar sıcak karşılanıyor ve böyle bir şeye... Bu yaz boyu tabii biz kopuk olduk Meclis çalışmalarına ama sanki Maraş'ı öne sürüyorlar ve buna benzer birçok husus ile ancak çeşitli fasılların üzerindeki blokajları özellikle -23, 24- yargıyla ilgili fasıllar üzerindeki blokajları kaldıracaklarını...

Ve tekrar "Hoş geldiniz." diyorum, tebrik ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Korutürk, size de söz vereyim.

Buyurun.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, ikinci defa söz aldığım için özür diliyorum ama Sayın Bakan Türkiye'ye yaptığı ilk ziyarette muhtemelen görüşmelerini Hükûmetle yaptığı temaslara yoğunlaştırıyor, onun için muhalefet olarak ben bir noktanın tekrar üzerinde durmak istiyorum.

Şimdi, başlangıçta sormuş olduğum nihai bir çaba ve bir zaman dilimi içerisinde nihai çaba sözü... Tabii, hep bizim aklımıza optimist olarak, iyimser olarak şeyi getiriyor, yani eğer bu olmazsa KKTC'nin statüsü ne olur, değişir mi, KKTC'nin lehine bir statü olur mu? Bu olabildiği gibi, bir noktaya işaret etmek istiyorum. Bu, KKTC'nin statüsüyle ilgili olmayabilir, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin bundan sonra çabalarını sürdürüp sürdürmemesiyle ilgili olabilir. Eğer Genel Sekreter, bu nihai çaba derken bundan sonra artık ben çabalarımı sürdürmem, bu işi bırakıyorum derse o zaman benim hiç dış politikada sevmediğim "havuç ve sopa" şeklinde bir tabir var, onu çok kullanmasını sevmem ama, burada sopayı Türklere gösteriyor anlamı çıkacaktır uluslararası camianın. Çünkü, eğer, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri çabasını sürdürmeyip de işi bırakırsa o zaman bu iş tanınan bir yönetimle tanınmayan bir yönetim ve tanınan yönetimle tanınmayan yönetimin uyrukları arasındaki sürüncemede kalmış bir iş hâline gelir ve tanınmayan yönetimin –demin Sayın Bal'ın isabetle söylediği gibi- öteki tarafın avantajlarından faydalanmak için giderek aşındıra aşındıra o tarafa doğru yavaşmasına ve işin beklenen veya istenen bir çözüme değil, istenmeyen bir çözüme gitmesine yol açabilir.

Şimdi, bazı arkadaşlarım buna belki katılmayacaklar burada ama ben bunu açık kalplilikle ve Genel Kurulda da söyledim, burada da söyleyebilirim. Türk dış politikası şu anda çok iyi gitmiyor, Türk dış politikası çok iyi gitmediği için Türk dış politikasının dışındaki caydırıcılığı da mesela bundan beş sene önceki, on sene önceki gibi değil. Öyle olunca Türkiye'nin de bundan kırıлып kırılmayacağı veyahut da yapılacak olan böyle sürüncemeye bırakmanın Türkiye'nin hoşuna gidip gitmeyeceği yahut da ülkeden tepki göreceği şeklindeki...

BAŞKAN – Sayın Korutürk, tehlikeli alanlara bu toplantıda girmeyelim.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Tehlikeli bir alan yok, biz şeyiz kendi aramızda.

BAŞKAN – Zaman darlığı nedeniyle...

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Daha çok daha tehlikeli alanlara Sayın Bakan buraya geldiği zaman gireceğim diye düşünüyorum ben.

BAŞKAN – Biliyorum onu, ona zamanımız olduğu...

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Ama bunları hep düşünmek lazım.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKES (Ankara) – Ondan gelmiyor ama zaten.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Bu bir konjonktür, konjonktür meselesi çok önemlidir ve dış politikada konjonktür, dış politikada alınacak adımları da belirler. Biz burada hepimiz memleketin menfaati için çalışan, onun için düşünen... Aksini düşünmek aklımın köşesinden geçmez burada bulunan hiçbir arkadaşım için. Onun için açıkça söylemek istiyorum bunu, yani hep KKTC'nin statüsü olarak değil, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin takınabileceği tutum bundan sonrası için de bu "final push" veyahut da "within a framework" lafını değerlendirmek lazım diye düşünüyorum, onu şey etmek istedim. Bu söylediklerime cevap beklemiyorum sadece bir not düşmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – "Tehlikeli alan" derken Sayın Korutürk, diğer arkadaşlarımızın deminki ifadenize cevap verme isteyebileceklerinizi düşünmüştüm.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Hayır, biz aramızda konuşuyoruz.

BAŞKAN – Sayın Bakanın zamanı kısıtlı olduğu için bunu bir başka toplantıda, dün konuştuğumuz gibi, ele alacağız.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Ne cevap vereceklerini biliyorum, cevap vermiş kabul ediyorum.

BAŞKAN – Yok, cevap vermiş kabul etmeyin, çünkü ben verebilecekleri cevapları tahayyül ediyorum, vermemelerini de takdirle karşılıyorum.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Hayır, böyle bir, tahayyül ettiğiniz...

BAŞKAN – Son söz olarak Sayın Öner'e veriyorum, sonra Sayın Bakanımıza.

Sayın Öner buyurun.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Rahmetli Denktaş'ı saygıyla, şükranla anarak sözlerime başlamak istiyorum. Kendilerini vali konaklarında ağırlama, dinleme, Aydın Hanımefendi'yle birlikte güzel anıları paylaşma onuruna erişmiştim. Ahmet Zeki Bulunç'un da sınıf arkadaşım, İlkay Kamil, Niyazi Ayar, Mustafa Konduz arkadaşlarımdı, selam ve iyi dileklerim iletebilirse memnun olurum.

Şimdi, karşımızda donanımlı bir danışmanlıktan etkin bir siyasetçi profili edinen bir Sayın Bakanı görüyorum, o kanaatimi içtenlikle paylaşmaktan da onur duyuyorum.

Kıbrıs, bizim uzun yıllar haysiyet meselemiz oldu. O bakımdan, dikkatle izlememiz gereken bir süreç karşımızda. Geçmişte pek çok tavize karşın Rum tarafı bunu onaylamadı. Tabii, pratik ve pragmatik olmak da dış politikada gerekli olan yaklaşımlardan birisi. Sayın Bakanımız acaba yeni yaklaşımlarla ve daha fazla taviz vermeden, hele hele Annan Planı'nın ötesine gitmeden sağlanabilecek bir anlaşmanın Rum tarafınca ve soydaşlarımız tarafından onaylanabileceğini değerlendiriyorlar mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, epey soruyu bir araya getirdik ama siz zamanınızı daha iyi kullanabilmenize imkân sağlayarak...

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANI ÖZDİL NAMİ – Evet, bazılarını birleştirerek belki cevap veririm.

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANI ÖZDİL NAMİ – Doğal gaz konusuyla ilgili Rumlar çeşitli anlaşmalar yapıyorlar ama görünen o ki, ortaya çıkan doğal gaz miktarı bunların sıvılaştırılarak rantabl bir şekilde ihracatına imkân tanıyan bir miktarda değil. Bunun en güvenli ve en kârlı bir şekilde nakil yolu Türkiye üzerinden. Bunu artık herkes ifade ediyor. Onun için kapsamlı bir çözüm, bunun Türkiye üzerinden nakli, aklın yoludur. Biz bunun kapsamlı çözümü destekleyen bir şekilde kullanılmasını görmek istiyoruz.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkiye, tabii ki, Rumların bu tip tek yanlı hareketlerine karşı gereken açıklamaları yaptı, girişimleri başlattı. Türkiye'yle bizim aramızda anlaşmalar imzalandı, adanın kuzeyinde araştırmalara başlandı. BM aracılığıyla resmî teklifler yapıldı kendilerine “Gelin, kapsamlı çözüme ulaşamıyorsak bile tüm Kıbrıslılara ait olan bu doğal kaynağı birlikte kullanalım, bir çatışma değil, karşılıklı çıkar ilişkisine bunu dönüştürelim.” dedik. Onun kendi içinde tabii komplikasyonları var; en iyi yolu, kapsamlı çözüme giderek bu komplikasyonlara saplanmadan en fazla kârı elde edecek şekilde bu kaynakları kullanmak.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tanınması veya uluslararası statüsü, neden daha ileriye gidilemiyor falan bu tabii başlı başına ayrı bir konu. Geçmişte atılan adımlar hangi konjonktürde atılmıştı, o zaman atılması yerine başka bir zaman atılsaydı farklı mı olurdu durum, o tartışmaların içerisine çok girmek istemiyorum ama şunu ifade edebilirim: Yani “Avrupa Birliği neden Rumlara çözüm olmadan üye olmazsınız mesajını vermedi?” diye bir ifade oldu. Aslında verdi, yani madem hep böyle açık ve dürüst bir şekilde konuşuyoruz, bunu da bilmekte fayda var. Avrupa Birliği uzun süre Rumların müracaatına olumsuz cevap verdi. “Kendi iç sorununu çözememiş bir ülke Avrupa Birliği üyesi olamaz.” dendi. Alman Dışişleri Bakanının, Hollanda Dışişleri Bakanının, İsveç Dışişleri Bakanının, İngiltere'nin, hep bu yönde açıklamaları, resmî tavırları var, Avrupa Birliği Komisyonunun bu yönde açıklamaları var. Ancak, bu süreç başladıktan sonra Rumlar şöyle bir tez ortaya koydular, dediler ki: “Çözumsuzluğun adresi biz değiliz. Bakın biz, federal çözüm için dünyayla birlikte adım atıyoruz ancak adanın bölünmesini isteyen Türk tarafı bizi onların rehini hâline bırakamazsınız.” diye güçlü bir argüman ortaya koydular. Diğer taraftan da Yunanistan üye olması nedeniyle “Rumları bu rehin durumundan kurtarmazsanız biz de diğer ülkelerin AB üyeliğini veto ederiz.” gibi bir politikayı birleştirdiklerinde -o zaman da Simitis hatırlarsınız Başbakanlarıydı- etkili oldular ve biz maalesef Annan Planı ilk çıktığında zamanlamayı yanlış yaptık, zamanında referanduma gidemedik çünkü ilk referanduma gidilmesi gerektiği tarihte referanduma gidebilseydik iki tane soru vardı referanduma sunulan. Bir: Bu kapsamlı çözüm planını kabul ediyor musunuz? İki: AB üyeliğini kabul ediyor musunuz? Hâlâ daha çünkü AB üyelikleri garanti edilmemişti o zaman. Biz o referandumu vaktinde gerçekleştirebilseydik o zaman durum çok daha farklı olacaktı çünkü Rumlar o zaman “hayır” deselerdi sadece çözüme değil AB üyeliğine de “hayır” demiş olacaktı. Maalesef o fırsatı kaçırdık, binlerce kişi KKTC Meclisinin önünde “Referandum Yasası geçsin.” diye miting yaparken maalesef Meclisimiz nisabı sağlayarak toplanamadı o gün ve biz o treni o zaman kaçırdık ve Rumların tek yanlı AB üyeliği de bu şekilde gerçekleşti.

Ha, peki, B senaryosu, yani bunlar geçmişte kaldı, geleceği doğru bakarsak Rumlar gene “Hayır” derse... Bizim B senaryomuz: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni yaşatmak yani bunun ötesinde Türkiye'yle birleşmek vesaire gibi senaryolarımız yok. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yaşayacak. Bugün Türkiye tanıyor, belki yanına 3-5 ülke, 10 ülke, 20 ülke daha eklenir, eklenmese bile,

tanımasalar bile dünyada başka örnekler var, Tayvan örneği var, vesaire var, bu ekonomi bir şekilde gelişecek. Bugün olduğumuz nokta çünkü nokta değil, yarın da bugünkü gibi olmayacak, hayat devam edecek.

Ben şey endişesini de çok paylaşmıyorum yani güney tabii tanınmış bir ülke ama yani biz onların içinde eriyip gitmeyiz, kimse de bundan endişe duymasın. Ha, doğrudur, Kıbrıslılar gittiler Kıbrıs Cumhuriyeti pasaportunu aldılar, o cumhuriyetin kurucu ortağı olarak Rumlar kadar bizim de hakkımızdır o pasaportu almak, onun verdiği faydalardan da yararlanıyorlar ama herkes kendi ülkesinde kimse gidip de... Böyle büyük miktarda güneye yerleşmeler vesaire de yok.

Şimdi, bu "final push" ifadesine inanıyor muyum? İnaniyorum yani bu "final push" da çok ciddiler ama Sayın Korutürk'ün de altını çizdiği bir nokta var. Yani tamam, "final push" dediler vazgeçtiler, iyi niyet misyonunu da askıya aldılar, biz çok iyi bir durumda mı olacağız yani bu gerçekten bize çok büyük bir fayda mı getirecek? Sanırım onun cevabı aslında bugünle o gün arasında Türk dış politikasının nasıl yürütüldüğüne, şekillendiğine bağlı. Hem müzakerelerde sergilediğimiz tavır hem de ifade edildi- Türkiye'nin tabii uluslararası platformda gücüyle ilgili bir durum. Onu da yaşayıp göreceğiz.

Ha, "Bu, Suriye'de yaşayan Giritli Müslümanlar Rumca konuşuyor. Acaba bunların Maraş'a yerleştirilmesi vesaire..." Ben tabii bunu ilk kez duyuyorum ama böyle bir şey mümkün değil. Maraş'la ilgili, Güvenlik Konseyinin aldığı ayrı bir karar var. Oraya, bırakın onları, hiç kimseyi yerleştiremiyoruz. Bir tane tenis kortu vardı, gençlerin hizmetine onu açalım dedik, onu bile yapamadık.

Maraş'la ilgili konu: Kapsamlı çözümde bir toprak düzenlemesi olacak, o, toprak düzenlemesinde ele alınacak. Onun öncesinde orayla ilgili başka bir proje gerçekleştirmek mümkün değil. Ne öyle bir proje gerçekleştirmek mümkün ne de Rumların bizden talep ettiği gibi "Ya, bize Maraş'ı verin de biz de sizden izolasyonları kaldıralım. Türkiye'nin de başlıklarını açalım." Böyle al verlere girmemiz de mümkün değil. Onun için, biz kapsamlı çözüme odaklanıp gideceğiz.

Kosova'yla millî maç vesaire, mümkün değil bunlar, hiç olmaz çünkü gönülden arzu etse bile Kosovalı kardeşlerimiz, bunu onlara yaptırmazlar. Neticede, Kosova'nın da varlığını geliştirerek devam edebilmek için Avrupa Birliği ülkeleriyle iyi ilişki içinde olması gerekir, Amerika Birleşik Devletleri'yle iyi ilişki içinde olması gerekir. Bu da KKTC'yle bu tip ilişkilere girmesini... Bırakın Kosova'yı, Türkiye Cumhuriyeti şu anda millî maç yapamıyor Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle ama BM değil engelleyen Türkiye'yi, başka uluslararası örgütleri olan üyeler vesaire.

RIFAT SAİT (İzmir) – Türkiye yapamaz da...

KKTC DIŞİŞLERİ BAKANI ÖZDİL NAMİ - Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yerleşen Türkiyeliler, bunların vatandaşlık konuları, yaşanan sıkıntılar; bunlar gerçek sorunlardır. Bunlarla ilgili, Hükümetimiz, yeni, çağdaş bir yasayı şu anda hazırlayıp Meclise sevk etme aşamasına getirdi. Eskiden, bugüne kadar siyasilere iki dudağının arasındaydı ve bazen oy avcılığı için bile vatandaşlık veriliyordu ve bu tabii ki Kıbrıslı Türklere büyük infiale neden oluyordu çünkü rakamlar çok büyük. Takdir edeceğimiz gibi, bir toplumun kendi sayısından daha fazla vatandaşlık verilmesi toplumun tüm sosyal dengelerini etkileyecek nitelikte bir olgudur. Şimdi, biz farklı bir yaklaşım getiriyoruz; çok daha çağdaş, siyasi mülahazalardan uzak. Bu da hayata geçecek.

Şimdi, bu Avrupa Parlamentosundaki temsiliyet konusunda tam ne noktaya geldik? Burada sosyalist grup Türkiye İlerleme Raporu'ndaki paragrafı geri çekmişti ancak sözlerini yerine getirdiler, Martin Schulz'a bu temsiliyet konusuyla ilgili artık adım atılmasını bir mektupla talep ettiler. Martin Schulz da bizi davet etti ve makamında, Avrupa Parlamentosu Başkanının makamında bu konuyla ilgili bir toplantı gerçekleştirdik. Sene sonundan önce Conference of Presidents'in resmî gündemine bu konuya alacağının sözünü bize verdi, takibini yapıyoruz şu anda.

Tabii, bu, bize verdikleri sözler, izolasyonların kaldırılması vesaire, doğrudan ticaret tüzüğü maalesef buzluğa kaldırıldı ama Mali Yardım Tüzüğü, efendim, adanın her iki tarafındaki ticareti düzenleyen Yeşil Hat Tüzüğü bunlar devrededir. Bunların geliştirilmesi için sürekli bir çaba içerisindeyiz.

Bakıyorum önümdeki sorulara: Bu Anastasiadis, acaba iradesi, çözüm iradesi var mı konusunda, yani bunu yaşayıp görebiliriz ancak çelişkili tavırlar içerisindedir. Bir taraftan müzakerelerin başlamasıyla ilgili ön koşullar koymaya çalışırken diğer taraftan da Kıbrıs Cumhuriyeti artık miadını doldurmuştur, federal bir çözüm bizim için acı bir taviz değil ulaşmamız gereken bir hedeftir gibi açıklamaları da var. Biz artık onları çözüme zorlaya zorlaya gerçek niyetlerini ortaya çıkartacağız.

Sayın Başkan, aşağı yukarı sanırım sorular bu şekildedir.

Annan Planı'nın ötesine gitmeden acaba bir şeyi Rumlara kabul ettirebilecek miyiz? Bence ettireceğiz çünkü Annan Planı'na hayır demelerinin esas sebebi Avrupa Birliği üyeliğini az önce bahsettiğim şekilde elde etmeleri idi ve AB'yi aleyhimize kullanarak bizi ve Türkiye'yi vermek istemediğimiz tavizlere itebilecekleri yanılgısı içinde olmalarıydı. Geçen on yılda bunun bir yanılgı olduğunu

gayet iyi anladılar. Çözümün ekonomik getirileri de daha iyi netleşti, ekonomik krizleri de bunu zaten hatırlattı kendilerine. Onun için ben açıkçası biraz daha ümitliyim şimdi.

Sağ olun.

BAŞKAN – Sayın Bakan, çok teşekkür ederiz. Gerçekten Komisyonumuza çok değerli bilgiler verdiniz. Ayrıca sizin buraya teşrifiniz bizim için çok önemli. Biz de size Türkiye’den bir destek vermeyi arzu etmiştik Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve Dışışleri Komisyonunun desteğini arkanızda hissediniz diye böyle bir arzumuz olmuştu. Yerine getirdik. Sizin de kabul edip buraya gelmeniz bize onur verdi. Sizden istirhamımız, tabii, Kıbrıs sorunundaki gelişmeler çok dinamik, bugünkü toplantıyla bitecek gibi değil. Bizi önümüzdeki yılın başlarında tekrar onurlandırıp yeni gelişmeler hakkında bilgilendirirseniz sanıyorum bütün Komisyon üyelerimizin de arzusunu dile getirmiş olacağım.

Çok teşekkür ediyoruz. Tekrar, bakanlığınızın hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyoruz, başarılarınızın devamını diliyoruz.

KKTC DIŞIŞLERİ BAKANİ ÖZDİL NAMİ - Çok teşekkür ederim Sayın Başkan, değerli komite üyeleri beni dinlediğiniz için.

Elbette seve seve her fırsatta gelirim. Sizleri de Kıbrıs’ta görmekten büyük mutluluk duyacağız, bunu da mutlaka gerçekleştirelim.

Sağ olun.

BAŞKAN – Sizler tarafından gündeme getirilecek ilave bir husus yoksa Dışışleri Komisyonunun 24’üncü Yasama Dönemi Dördüncü Yasama Yılı ikinci toplantısını kapatıyorum.

Bir sonraki toplantımızı 23 Ekim 2013 Çarşamba günü saat 11.00’de yapmayı planlıyoruz. Ancak Sayın Dışışleri Bakanımızın o toplantıya katılıp katılmayacağına göre belki bunu dün konuştuğumuz çerçevede salı günü öğleden sonra yapma ihtimalimiz de var. Münasip bir süre önceden sizleri bilgilendireceğiz.

Çok teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 12.41